

Fagkonferansen i Bergen 24. og 25. oktober 2011
Likhet for loven? Om rettssikkerhet for utviklingshemmede

Hvis du ikke gjør noe, hvem vil?

Tekst:
Kaja Skatvedt
Foto:
Thomas Owren

Linda Stewart, sosionom og Independent Chair,
tidligere leder av Surrey County Council's
Safeguarding Vulnerable Adults Team i England

– Vi må lære av hverandre, var
Linda Stewart åpningsord på
SOR- konferansen i Bergen
11. Oktober.

Linda Stewart har vært med på å utvikle programmet Safeguarding Adults.

Linda Stewart har vært med å utvikle programmet: Sikker trygghet for voksne (Safeguarding Adults). Programmet er en omfattende satsning i engelsk helsevesen, med det formål å skape større trygghet gjennom en kompetanseøkning slik at man ser raskere når noen ikke behandles slik de burde. I tillegg til kunnskapsformidling legger programmet stor vekt på utforming og utvikling av gode varslingsrutiner og en rask og god behandling av de varsler som kommer inn.

Målet er at ansatte i helsevesenet skal effektivt kunne gjenkjenne og håndtere situasjoner der de misstenker at en person i deres omsorg er i fare for skade, misbruk

eller forsømmelse. At man i slike tilfeller vet hva man skal gjøre.

Programmet fokuserer på at dette er et tema som angår alle, ikke bare enkelte grupper mennesker. Noen har et større behov for hjelp i hverdagen enn gjennomsnittsbefolkningen og har en større risiko for å utsettes for misbruk og forsømmelse. Men alle menneskers liv har risiko for å utsettes for slike misgjerninger. Alle har vi et felles ansvar for å passe på hverandre og å si fra når vi mener noen behandles urett. Dette gjelder i alle sammenhenger. Tvangsekteskap, konemishandling, uverdigg behandling av eldre mennesker med hjelpebehov og misbruk av utviklingshemmede kan være eksempler på alvorlige tilfeller. Å ta vare på hverandre bør være en generell leveregel, og derfor også verdier en tar med seg inn i jobben som helsearbeider.

Men varsling viser også å medføre en risiko i seg selv. Det er ikke alltid enkelt å være den som varsler. En viktig del av programmet handler derfor om hvordan en bør utforme varslingsrutiner, og et system for hvordan varsler håndteres.

Det er nødvendig med gode varslingsrutiner og kunnskap om hva som er viktig å legge merke til slik at problemene oppdages tidligere og kan stanses. En aktiv varsling og gode strategier for håndtering av misstanke om misbruk, skade eller forsømmelse gir brukere av helsetjenester en større trygghet. Følelsen av trygghet er viktig for å ha et godt liv. Si i fra, er kampanjens motto.

Utvikling av gode rutiner er en stor del av programmet. Det er opprettet varslingsgrupper som mottar varsler, med mindre

forholdet er så alvorlig at det politi-anmeldes direkte. Varslingsgruppen behandler alle varsler innen førtiåtte timer, her finner man ut hvor omfattende situasjonen er, om det er et engangstilfelle, eller om det er en større sak.

Deretter etterforskes varselet og behandles i møter der alle parter i saken skal komme til orde, alle sider skal drøftes og man forsøker å finne en god løsning, som gjør at de missverdige forholdene opphører. Ansvar for at dette skjer ligger hos en lederperson som har dette som jobb og kompetanse på området.

Møtene skal munne ut i en rapport som belyser hva som er hendt og hvilke forandringer som skal skje. Det er samtidig vektlagt at man skal ta lærdom av saken. Kunnskapen skal brukes både internt og kunne formidles til andre parter som ville ha nytte av en slik erfaringsinformasjon.

Dette viser at kommunikasjon er et viktig moment ved programmet. I dagens Norge har vi sett at mangel på kunnskap om utviklingshemning, og hvordan det er å leve med en slik funksjonsnedsettelse er mangelvare, blant annet hos politi og rettsvesen. Det viser et behov for å spre kunnskapen som finnes og formidle den også til instanser som ikke selv tilegner seg en slik kunnskap, men som likevel vil ha behov for den i sitt arbeide.

Linda Stewart understreket at ingen har et perfekt system og at nettopp derfor er det utrolig viktig at man kommuniserer og lærer av hverandre. Hun peker på de

verdier vi vet er så viktig for å få det samfunn vi ønsker. Vi må se hverandre, tørre å si i fra og ha systemer for hvordan slik varsling kan gjøres i institusjoner, boliger eller andre hjelpetjenester. Det er viktig å være føre var. Den utviklingen vi har sett til nå har kommet fordi man har oppdaget grove misshandlinger, vanskjøttelser, mangel av likeverd, overgrep osv. Det er viktig å nå ta tak og gjøre noe med missforhold så fort de blir oppdaget.

Helse sør-øst har søkt om midler fra likestilling og inkluderingsdepartementet for å kunne utvikle et lignende system for varsling i Norge. Ønske er å lære av Safe-guarding Adults programmet og utvikle rettesnorer for varsling og behandling av saker knyttet til overgrep og misshandling av utviklingshemmede.

Peter Zachariasen som er ansvarlig for søknaden om midlene, understreker at målet ikke er å lage et opplegg som kommuner og bedrifter skal få tredd ned over hodet. Kommunikasjon og tilpassning til det enkelte sted vil være viktig. I Norge vil det fokuseres hovedsakelig på utviklingshemmede, grunnet økonomiske begrensninger. Men Helse Sør Øst mener det vil være nyttig å lage rettesnorer, slik at kunnskap og erfaring kan utnyttes på en best mulig måte. Dette tror man vil gi størst mulig trygghet og sikkerhet for de som bruker hjelpetjenestene og for de som arbeider med å utføre dem. ● ● ●

Foto: Petter Elstein Knutsen